

İsyan mıntakasında işlenen ef'alın suç sayılmamasına dair 1/94 numaralı kanun lâiyhası ve Adliye ve Dahiliye Encümeleri mazpataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Saya: 6/1480

28 - V - 1931

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Son isyan hadisesi münasebetile askerî kuvvetlerle Hükümet memurları ve efrat tarafından işlenen ef'alın suç addedilmemesi hakkında Adliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 20 - V - 1931 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifa ve neticesinin işarına müsaade buyrulması rica olunur efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe lâiyhası

Şarkta 1930 senesi 20 haziranında başlayarak 1 kânunuevvel 1930 tarihinde nihayet bulan son isyan hadisesinde milis olarak kullanılan ve yahut kendiliklerinden isyanın tenkili emrinde çalışan efrat tarafından ika olunan ef'al ve harekâtın dolay vaki ihbar ve şikâyet üzerine C. M. umumiliklerince kanunî takibat yapılmakta ve mevcut ahkâmı kanuniyemize göre, bunlar hakkında takibatın teciline ve yahut dava ve cezanın iskatına ve ihtiva ettiği kayıtlara nazaran ceza kanununun 49 uncu maddesinin bütün, hadiselere tatbikına imkân bulunamamıştır.

Vatanın müdafaa ve muhafazası için tevessül olunan ef'al ve harekâtın dolay askerî kuvvetlerle Devlet memurlarının ve aynı maksat ve emelle hareket eden efradın kanunî takibata maruz kalmaları memleketin menafii âliyesi noktasından muvafık olamayacağı cihetle merbut kanun lâiyhası tanzim kılınmıştır.

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Karar No. 6

Esas No. 1/94

6 - VI - 1931

Yüksek Reisliğe

Şark isyan hadisesinde askerî kuvvetlerle Hükümet memurları ve efrat tarafından işlenen fiillerin suç sayılmaması hakkında Adliye Vekâleti tarafından hazırlanan kanun lâiyhası Başvekâletin 23 - V - 1931 tarih ve 6/1480 numaralı tezkeresile encümene tevdi edilmekle Adliye ve Dahiliye Vekilleri Beyefendiler hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Esbabı mucibe lâyihası münderecatına ve Vekil Beyefendilerin verdikleri izahate göre şark isyanı sırasında askerî kuvvetlerin ve bunlarla birlikte tenkil harekâtında milis olarak kullanılan veya kendiliklerinden iltihak ile çalışan efradın bazı efal ve hareketlerinden dolayı haklarında vaki ihbar ve şikâyet üzerine C. müddei umumiliklerince zarurî olarak kanunî takibat yapılmakta ve ceza kanununun 49 uncu maddesi hükümlerine tevfikân dava ve cezanın iskatına da maddenin ihtiva ettiği kayıtlara göre imkân bulunamamakta olmasından vatanın müdafaa ve muhafazasına masruf olan bu hareketler esnasında askerî kuvvetlerle Devlet memurlarının ve aynı emelle çalışmış olan efradın kanunî takibe maruz kalmaları memleketin yüksek menfaatları noktasından muvafık olmayacağı hakkındaki mülâhazalar encümenimizce tamamen varit görülmüş ve filhakika ihbar ve şikâyet edilen maddelerin ekserisinin müzevver olacağı ihtimalile beraber vatanın huzurunu ihlâl eden bir isyan hareketine tenkil emrinde yapılan hareketlere iştirak eden askerî kuvvetlerle Devlet memurları ve milis ve kendiliklerinden iltihak eden efradın büyük maksat ve emellere göre şü veya bu ihbar ve şikâyetlerle maznun mevkiinde tutularak kanunun eşkâl ve merasimi altında haklarında takibat yapılması içtimâî menfaat ve hikmeti cezaiye noktasından da tecviz edilir ahvalden olmamakla yalnız tenkil emrindeki harekâtın suç sayılmamasına müteallik olan lâyihanın teklif veçhile aynen kabulüne encümenimizce ittifakla karar verilmiştir.

Havale mucibince Dahiliye Encümenine tevdiî arz olunur.

Adliye En. Rs.	M. M.	Kâtip	Âza	Âza	Âza	Âza
Manisa	Kocaeli	Yozgat	Antalya	Konya	Kayseri	Kocaeli
Mustafa Fevzi	Salâhattin	A. Hamdi	Haydar	T. Fikret	Reşit	Ragıp
Âza	Âza	Âza				
Antalya	Balikesir	Manisa				
Numan	Vasfi	Refik Şevket				

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Karar No. 6

Esas No. 1/94

1 - VII - 1931

Yüksek Reisliğe

Son isyan hadisesi münasebetile askerî kuvvetlerle Hükümet memurları ve efrat tarafından işlenen efaletin suç addedilmemesi hakkındaki Başvekâletten gelen ve encümenimize havale buyrulan kanun lâyihası encümenimizde müzakere edildi.

Adliye Encümeninin kanun lâyihasının 1 inci maddesinde (1 kânunuevvel 1930 tarihi) ibaresi (bu kanunun neşri tarihi) suretinde değiştirilmiş ve (Devlet memurları ve bunlarla birlikte) kelimesinden sonra (veya onların emrile ayrıca hareket) kaydının ilâvesine lüzum görülmüş ve madde o suretle tadil edilmiştir.

Lâyihanın ikinci ve üçüncü maddeleri aynen kabul edilerek Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibi-ne arz olunur.

Dahiliye En. Rs.	İkinci Rs.	Âza	Âza	Âza	Âza
		Bursa	Adana	Çanakkale	Ordu
Cemil	M. Faik	Emin Fikri	A. Münif	Şükrü	Ahmet İhsan
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Amasya	Antalya	Kars	Elâziz Zonguldak	Çorum	Ş. Karahisar
İ. Hakkı	Rasih	Baha Tali	Hüseyin Rifat	İ. Kemal	Vasfi Raşit

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İsyan mıntakasında işlenen efaîin suç sayılmıyacağına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Erciş, Zilân, Ağrıdağ havalisinde vuku bulan isyanla, bunu müteakip birinci umumî müfettişlik mıntakası ve Erzincanın Plümür kazası dahilinde yapılan takip ve tedip hareketleri münasebetlerle 20 haziran 1930 dan 1 kânun-ı evvel 1930 tarihine kadar askerî kuvvetler ve Devlet memurları ve bunlarla birlikte hareket eden bekçi, korucu, milis ve ahali tarafından isyanın ve bu isyanla alâkadar vakaların tenkili emrinde gerek müstakillen ve gerek müştereken işlenmiş efaî ve harekât suç sayılmaz.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına Adliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

20 - V - 1931

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâî</i>
Da. V.	Ha. V. V.	Ma. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Esat</i>	<i>Hilmi</i>	<i>M. Şeref</i>
S. İ. M. V.		
<i>Dr. Refik</i>		

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

İsyan mıntaksında işlenen efaîin suç sayılmıyacağına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Erciş, Zilân, Ağrıdağ Havalisinde vuku bulan isyanla, bunu müteakip birinci umumî müfettişlik mıntakası ve Erzincanın Plümür kazası dahilinde yapılan takip ve tedip hareketleri münasebetlerle 20 haziran 1930 dan bu kanunun neşri tarihine kadar askerî kuvvetler ve Devlet memurları ve bunlarla birlikte veya bunların emriyle ayrıca hareket eden bekçi, korucu, milis ve ahali tarafından isyanın ve bu isyanla alâkadar vakaların tenkili emrinde gerek müstakillen ve gerek müştereken işlenmiş efaî ve harekât suç sayılmaz.

MADDE 2 — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 3 — Hükümetin teklifi aynen.

